

A szegedi orvosok gondjairól

A Főrt Központi Vezetőségnek határozata értelmében véget kell vetni az értelmiséggel szembeni bizalmatlanságnak, lebecsülésnek, amely helyekkel jelentősen csökkent a közélet irányítóinak munkájában. Mindenesetre a legelső tennivaló, hogy az értelmiségi kategóriákban külön-külön alapos vizsgálat tárgyává kell tenni értelmiségi politikánkat. Más jellegű kérdések foglalkoztatják a műszaki értelmiséget, mint az orvost és megint más a kutató tudóst és az egyetemi hallgatót.

Az értelmiségi munkakörökben különleges helyzet foglal el az orvosi munka. Azért különleges a szerepe az orvosnak, mert az egyik tudományok, értelmiségi szakmák az emberiség anyagi és kulturális életkörülményei javulását szolgálják, az orvos azonban az emberiség életéért küzd, a legkülönbözőbb betegségekkel szemben. Innen ered az a mérhetetlen bizalom, amellyel egy bajban lévő beteg ember az orvoshoz fordul segítségért — súlyosabb esetekben életéért.

Az elmúlt tíz esztendőben a párt és az állam vezetői és maguk az orvosok is igen sokat tettek azért, hogy elosszassák azt a misztifikációt, amit Chronin: »Részlet a kapu alatt« című híres könyvében megírt. A munkásszervi kultúráltságra ebből a szempontból is sokat javult. Nem hisznek orvosi csodákban, véletlenekben, reménytelennek látszó esetekben józanul félteknek. Nekünk éppen erre, az egész társadalmat átfogó kultúráltságra kell apellálni, amikor az orvos és a társadalom viszonyát vizsgáljuk.

Ezen az alapon érdemel igen nagy figyelmet a körzeti és rendelélváltási orvosok gyakori panasza, hogy nem kapnak kellő védelmet az üzemek vezetőségétől, párt-és tanácszervektől az előforduló renitenskedő, gorombáskodó betegekkel szemben. Teljesen téves ez a felfogás, hogy eleve a panasznak van igaza. Ebből a szempontból sokkal nagyobb tárgyaló-gosságra van szükség, s mindenkinél határozottan az orvos mellé kell állni, ha az orvosnak igaza van. Sajnos, ez sok esetben fordítva történik még ma is.

Igaz, jogos panaszok merülnek fel az üzemi munkások részéről ugyancsak a körzeti és a szakrendelésektől

ben dolgozó orvosokra vonatkozóan, sokszor a megfelelő alaposságot nélkülöző munka miatt. Olyan helyzet alakult ki, hogy a biztosított dolgozók megnövekedett száma, és a sokkal lassabban fejlődő orvosi hálózat ellentmondásának az ütköző pontja maga az orvos. Az egészségügyi ellátás lassúbb ütemű fejlesztéséért egyáltalán nem az orvosok okolhatók. Az orvosi rendelési idő így is maximális, viszont a meglehetősen nagy számú beteget el kell látni. Természetesen nem jut elég idő egy-egy betegre. Ezt sokszor érzik a betegek. Ilyen esetekben, ha teheti, »magánorvos« keres és fizet. Vagyis a túlszűfolttság egyik alapja az elégséges felvértezett, úgynevezett »magánpraxisnak«. Azonban rendelkezések előírják: biztosítottól pénzt elfogadni nem szabad! Ifjú Vitos doktor mégis 1500 forintot kért egy biztosítottól mandulaműtét címén. Az ilyen eset nemcsak az orvosi etikát sérti, hanem egy munkáscsalád anyagi helyzetét is megrendíti.

A megterhelt körzeti és járóbeteg rendeléssel függ össze a kórházak és a klinikák telítettség is: a bent fekvő betegek nagy százaléka kivizsgálás címén kerül kórházi, vagy klinikai állományba. Véleményem szerint a jobb betegellátás alapja: a járóbeteg rendelés erőteljes fejlesztése. Természetesen nem lehet kizárólag az egészségügyi politika számlájára írni ezt a problémát: sok vonatkozásban kívánni valót magunk után a betegellátás.

A betegellátás első-sorban orvosi kérdés. Sajnos, ma is van számos község orvos nélkül! Ez érthető, mert amíg egy elsőéves orvostanhallgatóból megfelelő szak-képzettségű, vagy univerzális orvos lesz, eltelik nyolc esztendő. A másik tárgyi nehézség: a helyiség kérdés. Nem könnyű helyesen eldönteni, hogy a nehéz lakásgondokban mit építsünk: rendelők, vagy lakásokat? Azt hiszem, a mérleg a lakásépítés javára billen.

Városunk egészségügyi szerveinek azonban a most folyó öt éves tervben módja lesz lényegesen megjavítani a járóbeteg rendelést! Tehát az orvosokkal szemben emelt »vadász«, a kellő alaposság és a »klinikai« körütekintés hiányáért bizonyos mértékig megállja a helyét: a panaszok megoldásának objektív körülményei ellen a leg-

következetesebben kell harcolni.

Az orvosok jogosan méltatlankodnak — dr. Gergely Győző elvtárs, vezető főorvos szavaival élve: »Mégöl bennünk az adminisztráció!« Ez igen nagy gond az orvosi munkában. A túlzott adminisztráció összefügg a túlméretezett állami adminisztrációval. És ezen az alapon nem is vitatható a szükségtelensége. Ezen elsősorban az Egészségügyi Minisztérium vezetőinek kellene gyökeresen változtatni, ha nem is máról holnapra, de az alsóbb szerveknek sem szabad várniok. Amit lehet, helyileg ki kell küszöbölni az adminisztrációból, s egyben erőteljesen kérni a minisztériumtól az egészségesebb, egyszerűbb megoldásokat.

Az orvos munkáját különösen nehézkesé teszi a sokféle írogatás, mert az orvos gyógyítani tanult. Eppen ezért nehezen tud bánni az alkákkal. Mennyivel hasznosabb lenne, ha ezt az időt is a betegek vizsgálatával tölthetnék el. Ebben az esetben az nem lehet érv, hogy a szakrendelésen az asszisztencia adminisztrál és nem az orvos. Mert az asszisztenciának a gyógyítói munkában kellene segítenie — ő is azt tanulta. Egyébként nehezen érthető, hogy a betegek meggyógyításához miért van ilyen papírtengerre szükség! Ez nem előre lendíti, hanem hátráltatja a tényleges gyógyító munkát!

Csak néhány kérdés ez abból a sok egyéb természetű kérdésből, amelyek megoldásra várnak az orvosok körében.

A meglévő bajok megoldása sokkal könnyebben megy, ha ebben az orvosok maguk is tevőlegesen részt vesznek. A mi társadalmunk megőcsélt az orvosokat, mint ahogy minden értelmiségi dolgozót. Kevés olyan köztisztviselőben álló ember van városunkban, mint dr. Szabó Dénes elvtárs, sebész főorvos, aki tízezerrel több embernek adta vissza az életét, dr. Benkő Sándor elvtárs, klinikai docens, aki nagyon sok ezer embert állított talpra, tett egészséggé, vagy dr. Erdélyi Jenő főorvos, aki öt évtizedes szegedi munkássága alatt európai hírnevet szerzett. Ez a megbecsülés és elismerés sokkal ösztönzőbb és mélyebb lesz egész orvostársadalmunk irányában, mint eddig volt.

Siklócs János

Készülnek a második ötéves terv javaslat részletei a kohó- és gépiparban

A második ötéves terv irányelveinek kidolgozása után népgazdaságunk egész területén megkezdődött a terv részleteinek összeállítása, amely az év végén kerül az országgyűlés elé. A kohó- és gépipar tervalkotó munkájáról a következő felvilágosítást kapta a Magyar Távirati Iroda:

A mostani tervet az első ötéves tervnél sokkal alaposabban kidolgozzák. Több árucikk gyártásának terveit részletezik, mint az előző években, hogy az üzemek előre megismerhessék feladataikat és munkájukra alaposabban felkészülhessenek.

A terv-részletezésnél figyelembe veszik a kölcsönös gazdasági segítség tanácsának megállapításait.

Az irányelveknek megfelelően ésszerűsítik a gépgyártás fejlesztését. Mivel a budapesti gépgyártó üzemek munkaerőproblémával küzdenek, erőteljesebben fejlesztik a vidéki gépgyárakat, mint például a DIMÁVAG gépgyárat, az Esztergomi Szerszámgégyárat, a Mosonmagyaróvári és a Törökszentmiklósi Mezőgazdasági Gépgyárat. Mivel az irányelveknek megfelelően fokozni kell az autóbusszgyártást, a különleges járműveket, a tűzoltókocsit, a mentőautót, az öntözőkocsit, az élelmiszerszállító kocsikat az Ikarusz helyett a terv szerint nemcsak a budapesti járműgyár készíti. A mosogépek gyártását, amellyel jelenleg több üzem foglalkozik, az egyik vidéki KGM üzemre bízzák.

Itáliai képek könyve

címmel rendezte meg augusztus 23-án, csütörtök este fél 9 órai kezdéssel a TTIT és a Hazafias Népfőnt »Utazás Délen« című előadássorozatának harmadik előadását. Szabó László főiskolai tanár Olaszszágról tart előadást. Az előadás után a legújabb eredeti olasz turista-filmeket vetítik le a közönségnek, bemutatva Olaszország festői szépségű tájait.

Az »Utazás Délen« című eddigi előadásokról a közönség élményekkel távozott a Juhász Gyula Művelődési Otthon kerthelyiségéből, ahol az Olaszszágról szóló előadást is megrendezik. A Művelődési Otthon kellemes környezetet biztosít az előadásoknak. Jó ötlet volt itt megrendezni az »Utazás Délen« című előadássorozatot.

Gerő Ernő elvtárs fogadja a bolgár nemzetgyűlés elnökét

Gerő Ernő, a Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetőségének első titkára fogadta Ferdinand Kozovszki elvtársat, a bolgár nemzetgyű-

lés elnöki irodájának elnökét, a Hazafias Arevonal titkárát és barátit beszélgetést folytatott vele.

Újabb 23 család lépett be a tsz-ekbe

A megyei tanács v. b. mezőgazdasági igazgatóságának jelentése szerint az elmúlt két hét alatt a megyében újabb 23 család választotta magának a szervezeti utat. Az új belépők között 15 család 20 taggal termelőszövetkezetekbe kérte felvételt, 8 család 9 taggal és 29 hold földdel termelőszövetkezeti csoportokba.

Eddig a megye ötvenkét községében fejeződött be a gabona cséplése

A megyei Begyűjtési Hivatall értékelése szerint Csongrád megyében eddig a learotott gabonának 95 százalékát cséplették el. A szegedi járásban a cséplés már befejeződött, csépleni való még főleg a makói és a szentesi járásban van. Egyébként a megyének ötvenkét községe jelentette eddig a cséplés befejezését.

SÖTÉT CSILLAG

— Nyugatnémet filmalkotás —

A világ haladó filmművésze zást kell tehát neki keresni, ahol mindinkább elfordul a gicces, nem számít, hogy fehér, vagy csupán a látványosság, a szenzáció hajszoló, elsősorban amerikai filmirányzatból. Helyette művészetéhez, hivatásához inkább méltó, igaz utat keres. A haladó realista olasz, francia, s még néhány ország filmgyártása után a »Nagy kísértés«-sel és különösen a »Sötét csillag«-gal a nyugatnémet filmművészet jelentős része is ezt az utat választja.

Hegyek mélyén, kis bajor faluban kezdődik a történet. Fehér hótaró borítja az ereszke-döket, fehér hóbundába bújtak a fák, fehér hódunna alatt alszanak a házak és a sok fehérség között egy fekete arc mosolyog a nézőre: Moni, a kis négerlány, aki a fehér táj meglevenedik, gyerekek sietnek az iskolába, de egyszerre megtorpannak. Egy ágas-bogas fa messzire kinyúló ágán barátjuk macskája nyúvog keservesen. Sikos a fa a rápadó hótlól, jégtől, életveszélyes felmászni rá. Pedig, ha a macska ott marad, biztosan elpusztul. A kis Moni nem habozik...

Jelkéi is lehetne ez a jelenet, Moninak a későbbiekben kibontakozó két legfőbb jellemvonását, az emberséget és bátorságát példadárta. Ez a nap különben is sorsforduló a nevelőnyáján élő kislány életében. Az iskolában dolgozatos trnak arról, hogy ki mi szeretne lenni. Moni irkapijára az kerül, hogy parasz-asszony és sok kis paraszot szeretne nevelni. Ki gondolná, hogy ez szerénytelen, teljesíthetetlen kívánság? Pedig az, mert Moni bőre fekete... Olyan foglalko-

Zsír is kapható napraforgó után

A termelők ezentúl a napraforgómag beadás után — kívánságuk szerint — olaj helyett tiszta zsírt is kaphatnak. A begyűjtő szervek minden liter olaj helyett 80 dekagramm tiszta zsírt kötelesek kiadni.

A BAMBUSZ-BETON

Az egyik kínai egyetemén nemrégiben tudományos konferencián foglalkoztak azzal a kérdéssel, hogyan használhatják fel a bambuszt az építkezésekre. A konferencián a kínai mérnökök igen érdekes bejelentést tettek. Állításuk szerint, ha a betonozásnál acélarmatúra helyett bambuszrudakat használnak, úgy a készített bambuszbeton ellenállás és szilárdság szempontjából maradéktalanul megfelel az építési előírásoknak, önköltsége pedig a vasbetonénak még a fele sincs. Mivel Kínának óriási bambuszterületei vannak, és a felfedezés igen nagy jelentőségű. Máris intézkedéseket tesznek a bambuszbeton nagyarányú gyakorlati alkalmazására.

ÁLLANDÓSÍTOTTAK a kisteleki bölcsődét. A 20 személyes bölcsőde eddig csak nyáron volt nyitva. Mostantól kezdve azonban — a dolgozók kérésére — télen és nyáron egyformán nyitva áll a gyermekek részére.

Péter László

Hollós József

(1878—1947)

hető, ha köréje tömörül a város számos haladó elméje, közöttük a tragikusan elpusztult Szőri József, akivel együtt Ady leghevesebb propagálói voltak Szegeden, és félkint: Móra Ferenc és Juhász Gyula. Hármuknak jelentős szerepük volt az 1918 október közepén Szegeden is erjedő forradalmi mozgalmakban; s a munkásság képviselőivel együtt keresték a kibontakozás útját a Fekete Ház, a munkásközön könyvtárszobájában, a »szegedi Pálvarban«, ahogy Juhász Gyula nevezte. Később is az első sorokban vett részt a politikai mozgalmakban, s ha 1918 decemberében a még új kommunista szervezkedésekkel szemben foglalt is állást, s 1919 februárjában az alkoholizmus kérdésében ugyancsak szembekerült a munkástanácsal, a rohanó idővel párhuzamosan nyílt ki szemé, s nemcsak a felismerte a forradalom dialektikáját. A Tanácsköztársaság kikiáltása után kevéssel az egészségügyi népbiztosságon működő barátai őt is a fővárosba hívták, rábízván régi álmainak megvalósítását: a prostitúció, az alkoholizmus és a tuberkulózis leküzdését az egész országban. Hollós nem volt még kommunista; ám az a felismerés, hogy a proletárhatalom nyílt neki végre lehetőséget közegészségügyi alképzéseinek valóra

váltásához, a Tanácsköztársaság lelkes hívévé tette. Nagy lendülettel látott munkához, s már kezdtek beérni tevékenységének első gyümölcsei, amikor augusztus elején elhúzott a forradalom ügye. Hollósnak rejtőznie, majd menekülnie kellett az országhól: sokáig a bécsi emigrációban, majd Erdélyben próbált orvosi praxisból megélni, végülis 1924-ben Amerikába hajózott.

A bukás csak megerősítette világnézeti állásfoglalásában. Most már tudatos lett benne, hogy csak a szocializmusban lehet végrehajtani népegészségügyi programját. Am még mindig szociáldemokrata volt, a Tanácsköztársaság bukásáért nem kis mértékben a kommunistákat is felelőssé tette. Csak a nagy gazdasági válság és a hitlerizmus világméretű előretörése idején dőbb rá a leninizmus igazságára és a szociáldemokrata politika nemzetközi méretű esődjére. Ettől kezdve szóban-írában hirdeti a kommunizmus igazságát. Hívják a 30-as évek közepén a Szovjetunióba, ahol egyik orvosi könyvét lefordították, s neki-való, egészségpolitikai pozíciót is ajánlanak, de nem mehet, mert — mint Szegedre, Czibula Antal barátjához írott levelében írja — amerikai adósságai nem engedik, egészsége sem való a nagy úthoz és környezetváltozáshoz, s

nem mer nekivágni az orosz nyelvnek. Amerikában, az amerikai magyarság haladó szervezeteiben fejté ki kulturális és politikai tevékenységét, s végzi orvosi munkáját, továbbra is a tuberkulózis gyógy módjait kutatva. 1936-ban profétikus címmel: »Két világháború között« kiadja magyarul, Bölöni György előszavával, cikkeit és beszédeit, melyek, mint maga írja, egy értelmiségi fejlődést mutatják a szociáldemokratizmusból »a tiszta marx-lenini vonalig«. 1944-ben pedig, szintén magyarul »Egy orvos élete« címmel megírja önéletrajzának az emigrációj terjedő részét. Folytatását, amerikai életét sajnos nem ismerjük eléggé. Leveleiből tudjuk, hogy a felszabadulás után, mint Bartók Béla is, hazakészült; de az itthoni viszonyok akkori nehézségei, családjának ottani meggyökeresedése (két lánya férjnel, nyilván unokákkal, s második felesége nem tudott magyarul) késeltette, majd 1947 őszén a halál végképpen megakadályozta e terv valóra váltását.

Helytörténetírásunk, ha egyáltalán tudomásra volt szerepéről, dogmatikus előítéletei következtében mindmáig fukarkodott az elismeréssel, sőt az ellenségek kijáró jelzőkkel illette, nem vévén észre, hogy ezzel leghevesebb harcóstársait, barátait, városunk

Ma lenne nyolcvan éves, ha élne. Nevét alig ismerik hazánkban, még szülővárosában; Kecskeméten és hazai munkásságának legfőbb állomáshelyén, Szegeden sem, hiszen 1919 őze, az ellenforradalom óta emigrációban élt, s Amerikában hekövetkezett halálának híre is hónapokkal megkevsé érkezett el — egy orvosi hetilap és az egyik szegedi újság hasábjain — hozánk.

Pedig Hollós József élete és tevékenysége nem csupán a szegedi művelődéstörténet értékes hagyományára, de a magyar értelmiség forradalmi fejlődésének is tanulságos példája. A szegénysorsú fiatal orvostanhallgató a századforduló éveiben telítődik meg a polgári radikálisizmussal szemével, s lesz a szabadgondolkodás elszánt híve, az alkoholizmus, prostitúció és tuberkulózis — a kapitalizmus növesztette tömegbetegségek — ádáz ellensége. Amikor most felévszázada Szegedre került, egyszerre vette fel a harcot a közegészségügy vonalán a népbetegségekkel, a korszerű, modern egészségügyi gondozás érdekében, és világnézeti síkon, a feudalizmus által korlátozott szabad, haladó eszmék kibontakozásáért. A polgári radikális szegedi fészke, a Szegedi Társadalomtudományi Társaság vezető alakja, az anti-alkoholista Good Templar páholy nagymestere, minden progresszív közegészségügyi, kulturális és várospolitikai törekvés tevékeny kezdeményezője, Ért-